

DIGITĀLĀ PROGRAMA EIROPAI

Kopš 1995. gada informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) ir veicinājušas produktivitātes pieaugumu un izaugsmi Eiropas Savienībā^[1]. Pēdējās trijās desmitgadēs tehnoloģiskā konverģence ir padarījusi neskaidras robežas starp telekomunikācijām, apraidi un IT. Komisija 2015. gadā paziņoja par digitālā vienotā tirgus izveidi un sāka izstrādāt galvenos likumdošanas priekšlikumus, kas, piemēram, veicinātu e-komerciju, autortiesības, e-privātumu, digitālo tiesību saskaņošanu, saskaņotus PVN noteikumus un kiberdrošību.

JURIDISKAIS PAMATS

Lai gan Līgumos nav īpašu noteikumu par IKT, ES var attiecīgi rīkoties šādās nozaru un horizontālajās politikas jomās: rūpniecības politika (LESD 173. pants), konkurences politika (LESD 101.–109. pants), tirdzniecības politika (LESD 206. un 207. pants), Eiropas komunikāciju tīkli (*TEN*) (LESD 170.–172. pants), pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos (LESD 179.–190. pants), tiesību aktu tuvināšana, lai uzlabotu iekšējā tirgus izveidi un darbību (LESD 114. pants), preču brīva aprīte (LESD 28., 30., 34. un 35. pants), personu brīva pārvietošanās un pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte (LESD 45.–66. pants), izglītība, arodmācība, jaunatne un sports (LESD 165. un 166. pants) un kultūra (LESD 167. pants). Šie visi ir Digitālās programmas Eiropai galvenie elementi.

MĒRĶI

Atbilstoši Lisabonas stratēģijai [Digitālā programma Eiropai](#)^[2] (DPE) tika radīta kā viena no septiņām pamatiniciatīvām Komisijas pieņemtajā stratēģijā “Eiropa 2020”. To publicēja 2010. gada maijā, un tā paredz noteikt izšķirošu lomu IKT izmantošanai, ja Eiropa vēlas sasniegt savus 2020. gada ambiciozos mērķus. Lai nodrošinātu taisnīgu, atvērtu un drošu digitālo vidi, Komisija [digitālā vienotā tirgus stratēģiju](#) balsta uz trijiem pīlāriem: nodrošināt patērētājiem un uzņēmumiem labāku piekļuvi digitālajām precēm un pakalpojumiem visā Eiropā, radīt piemērotus apstākļus digitālo tīklu un pakalpojumu attīstībai un maksimāli palielināt digitālās ekonomikas izaugsmes potenciālu.

[1]Digitālais rezultātu pārskats – <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

[2]Digitālā programma Eiropai – <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-2020-strategy>

SASNIEGUMI

Kopš telekomunikāciju tirgus pilnīgas atvēršanas konkurencei 1998. gada 1. janvārī un tās īstenošanas sākuma saskaņā ar digitālā vienotā tirgus stratēģiju ir izstrādāti galvenie tiesību aktu priekšlikumi, kas tajā bija noteikti kā prioritāte.

Pirmkārt, patērētājiem un uzņēmumiem nodrošināt labāku piekļuvi digitālajām precēm un pakalpojumiem visā Eiropā, un Eiropas Savienībai nodrošināt attīstītu lietotāju tiesību un patērētāju un uzņēmumu aizsardzības sistēmu, tostarp:

- zemākas cenas par [elektronisko komunikāciju](#) un viesabonēšanas tarifu atcelšana 2017. gada 14. jūnijā (“abonē viesos kā mājās”)^[3];
- labāks interneta pieslēgums visiem ar vispārēju pamata platjoslas pārklājumu, galvenokārt pateicoties norisēm mobilās un satelīta platjoslas jomā, lai visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem nodrošinātu gigabitos mērāmus pieslēgumus, saskaņoti izmantojot [470–790 MHz frekvenču joslu Savienībā](#) un 5G platjoslas mobilā interneta izvēršanu līdz 2020. gadam; kopējs ES grafiks [saskaņotai komerciālu 5G pakalpojumu ieviešanai 2020. gadā](#); iedzīvotājiem un viesiem publiskās vietās visā Eiropā bezmaksas *Wi-Fi* pieslēgšanās punkti *WiFi4EU*^[4]; augstas kvalitātes 700 MHz josla; platjoslas infrastruktūras savienošanas fonds (digitālā tīkla infrastruktūras atbalstam);
- labāka patērētāju aizsardzība telekomunikāciju lietošanā, pieņemot tiesību aktus par privātumu (Direktīva 2009/136/EK) un datu aizsardzību (Direktīva 95/46/EK), kas vēl uzlaboti ar datu aizsardzības jauno regulējumu ([Regula \(ES\) 2016/679](#) un [Direktīva \(ES\) 2016/680](#)); lielākas Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūras (*ENISA*) pilnvaras^[5] pēc [Parlamenta rezolūcijas](#) pieņemšanas, kam sekoja [Komisijas priekšlikums](#) un Tallinas samits; izveidota tiešsaistes platforma strīdu izšķiršanai starp patērētājiem un tirgotājiem tiešsaistē^[6]; izveidota tiešsaistes platforma *giponet.org*, lai palīdzētu interneta pārvaldību padarīt demokrātiskāku un lietotājam draudzīgāku^[7]; [tiesību akti pret ģeoblokēšanu](#), lai novērstu tiešu un netiešu diskrimināciju pēc patērētāju valstspiederības, dzīvesvietas vai uzņēmējdarbības veikšanas vietas pārrobežu komercdarījumos starp tirgotājiem un patērētājiem Eiropas Savienībā; atļauti ar autortiesībām aizsargātu darbu lietojumi personām ar iespiedtekstu lasīšanas invaliditāti; ieviests vienots Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numurs 112 ([Direktīva 2009/136/EK](#)), palīdzības dienesta tālruņa numurs 116000 bērnu pazušanas gadījumiem, palīdzības bērniem dienesta tālruņa numurs 116111 un emocionālā

[3]Kopīgs Eiropas Savienības Padomes Maltas prezidentūras, Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas 2017. gada 14. jūnija paziņojums: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-1590_en.htm

[4]Padome pieņēmusi 2017. gada 9. oktobrī: <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2017/10/09/free-wifi4eu-internet-hotspots/>

[5]Regula (ES) Nr. 526/2013: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0526>

[6]Platforma ir pieejama: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/index.cfm?event=main.home2.show&lng=LV> un papildu informāciju var atrast: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint_lv

[7]Platformu izveidoja Komisija sadarbībā ar Globālo interneta politikas novērošanas centru (*GIPO*) 2015. gada 22. aprīlī.

atbalsta dienesta tālruņa numurs 116123; un tiesības nomainīt fiksēto vai mobilo operatoru vienas darbdienu laikā, saglabājot savu sākotnējo numuru, proti, numura pārnesamība (Direktīva 2009/136/EK).

Otrkārt, lai nodrošinātu pareizos apstākļus digitālo tīklu un pakalpojumu uzplaukumam ES līmenī, Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde (*BEREC*) ([Regula \(ES\) 2018/1971](#)) nodrošina sadarbību starp valstu regulatoriem un Komisiju, veicinot labāko praksi un kopējas pieejas, vienlaikus izvairoties no nekonsekventa regulējuma, kas varētu izkropļot konkurenci vienotajā telekomunikāciju tirgū. Attiecībā uz radiofrekvenču spektra pārvaldību daudzgadu radiofrekvenču spektra politikas programmā ir noteikti politikas virzieni un mērķi radiofrekvenču spektra stratēģiskajai plānošanai un saskaņošanai. Tas nodrošina, ka iekšējais tirgus darbojas visās Savienības politikas jomās, kas saistītas ar spektra izmantošanu, piemēram, elektronisko sakaru, pētniecības, tehnoloģiju izstrādes un kosmosa, transporta, enerģētikas un audiovizuālās politikas jomā.

Treškārt, Digitālās programmas Eiropai mērķis ir maksimāli palielināt digitālās ekonomikas izaugsmes potenciālu, veicinot digitālās prasmes un augstas veiktspējas skaitļošanu, digitalizējot rūpniecību un pakalpojumus, attīstot mākslīgo intelektu un modernizējot sabiedriskos pakalpojumus^[8]. Ir pieņemti [jauni noteikumi par digitālo pakalpojumu pārnesamību](#), lai patērētāji, kas savā dzīvesvietas valstī samaksājuši par tiešsaistes satura pakalpojumiem, varētu tiem piekļūt, kamēr viņi uzturas citā ES valstī, un šos noteikumus sāka piemērot no 2018. gada 1. aprīļa.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Parlaments atbalsta noturīgu un attīstītu IKT politiku un ir bijis ļoti aktīvs šīs jomas tiesību aktu pieņemšanā. EP ir arī pastāvīgi veicinājis pievēršanos IKT jautājumiem, pieņemot patstāvīgos ziņojumus, uzdodot jautājumus, uz kuriem jāatbild mutiski vai rakstiski, izstrādājot pētījumus^[9], rīkojot darbseminārus^[10] un pieņemot atzinumus un rezolūcijas, kā arī aicinot labāk saskaņot valstu centienus Eiropas mēroga pakalpojumu jomā un ES atbalstu pētniecībai un izstrādei IKT jomā^[11].

[Parlaments ir atgādinājis](#) vajadzību izmantot digitālās dividendes spektru, lai visiem ES iedzīvotājiem nodrošinātu piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, un ir uzsvēris, ka ir vajadzīga turpmāka rīcība, lai no jebkuras vietas nodrošinātu piekļuvi ātrdarbīgiem platjoslas pakalpojumiem, kā arī visu iedzīvotāju un patērētāju digitālo prasību un kompetenci. Vienlaikus Parlaments stingri atbalsta [tehnoloģisko neitralitāti](#), tīkla neitralitāti un tīkla brīvības Eiropas iedzīvotājiem, kā arī pasākumus attiecībā uz piekļuvi pakalpojumiem un lietojumprogrammām un to izmantošanu telekomunikāciju tīklos, vienlaikus ievērojot iedzīvotāju pamattiesības un brīvības; šādiem pasākumiem

[8] Igaunijas premjerministrs *Jüri Ratas* Tallinas digitālajā samitā.

[9] EP *Think Tank*: <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/lv/home.html>

[10] Eiropas Parlamenta komitejas: <http://www.europarl.europa.eu/committees/lv/events-hearings.html>

[11] *Ubiquitous Development of the Digital Single Market* ("Vienotā digitālā tirgus vispārējā attīstība") ir pētījums, kas sagatavots Eiropas Parlamenta Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas uzdevumā, 2013. g., [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/507481/IPOL-IMCO_ET\(2013\)507481_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/507481/IPOL-IMCO_ET(2013)507481_EN.pdf)

arī jānodrošina, ka interneta pakalpojumu sniedzēji nemazina lietotāju iespējas piekļūt saturam un lietojumprogrammām un/vai izmantot pašu izvēlētos pakalpojumus^[12].

Parlaments ar tiesību aktu palīdzību sistemātiski stiprina šīs garantijas. Tam ir vadoša loma šķēršļu novēršanā digitālajā vienotajā tirgū un ES telekomunikāciju noteikumu modernizēšanā, lai tie atbilstu mūsdienu digitālajiem un datu produktiem un pakalpojumiem un maksimāli digitalizētu Eiropas pakalpojumu nozari, kas ved pie jaunām darbvietām un iespējām. Parlamenta mērķis ir veicināt pārrobežu tirdzniecību, saskaņot digitālo līgumtiesību noteikumus, nodrošināt cenu ziņā pieejamus pārrobežu pakalpojumus, atbalstīt nepersondatu brīvu apriti un ieviest vienkāršākas PVN deklarēšanas procedūras. Tāpēc tas visiem lietotājiem ir uzlabojis datu pieejamību un nosūtīšanu, ieviešot tīkla neitralitātes standartus, saskaņojot 470–790 MHz frekvenču joslas izmantošanu, atbalstot bezmaksas *Wi-Fi* savienojumu iespējas visiem visās pilsētās un ciematos (*Wifi4EU*), investējot augstas veiktspējas skaitļošanā un zinātnes mākoņdatošanā (“Eiropas atvērtās zinātnes mākonis”) un visā ES atceļot viesabonēšanas maksu. Parlaments uzsāka un pabeidza svarīgu likumdošanas darbu pie [pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko komunikāciju tīklu izvēšanas izmaksu samazināšanai](#)^[13] un [Regulas par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū, lai atvieglotu e-komerciju](#).

Turklāt Parlaments sekmīgi pabeidza likumdošanas darbu pie datu aizsardzības uzlabošanas, reformējot [datu aizsardzības sistēmu un kiberdrošības noteikumus](#), apstiprinot Eiropas IKT drošības satvara izveidi, organizējot IKT sertifikāciju ES, veicinot investīcijas svarīgās kiberdrošības industriālajās spējās, kā pamattiesības garantējot fizisku personu aizsardzības efektīvu piemērošanu attiecībā uz personas datu apstrādi ([Direktīva \(ES\) 2016/680](#)) un aizsargājot fiziskas personas saistībā ar personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti ([Regula \(ES\) 2016/679](#)). Šīs tikko minētās regulas mērķis ir novērst sadrumstalotību datu aizsardzības īstenošanā visā Savienībā, novērst juridisko nenoteiktību un tāda uzskata izplatīšanos sabiedrībā, ka eksistē ievērojami riski attiecībā uz fizisku personu aizsardzību, jo īpaši darbībām tiešsaistē. Nesen Parlamenta Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja (LIBE) atbalstīja noteikumus par privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību elektronisko komunikāciju jomā, lai atvieglotu uzņēmējdarbību^[14].

Parlaments cieši uzrauga, kā Komisija īsteno digitālā vienotā tirgus (DVT) stratēģijas ceļvedi, un tādēļ ir pieņēmis rezolūciju [par virzību uz Digitālā vienotā tirgus aktu](#). Parlaments pašlaik veic plašu likumdošanas darbu pie iesniegtajiem priekšlikumiem, kas turpina DVT stratēģijas un iepriekš minētās rezolūcijas iesākto, pievēršoties tādiem jautājumiem kā nepamatota ģeoblokēšana^[15], paku pārrobežu piegāde^[16], tiešsaistes satura pakalpojumu pārrobežu pārnesamība^[17], regulas par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā pārskatīšana^[18], audiovizuālo mediju pakalpojumi^[19], līgumi

[12][OV C 153 E, 31.5.2013., 128. lpp.](#)

[13]Direktīva 2014/61/ES: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.155.01.0001.01.ENG, OV L 155, 23.5.2014., 1. lpp.

[14][COM\(2017\)0010](#).

[15][COM\(2016\)0289](#).

[16][COM\(2016\)0285](#).

[17][COM\(2015\)0627](#).

[18][COM\(2016\)0283](#).

par preču tiešsaistes un cita veida distances pārdošanu^[20] un līgumi par digitālā satura piegādi^[21].

Mariusz Maciejewski / Frédéric Gouardères

05/2019

[19][COM\(2016\)0287](#).

[20][COM\(2015\)0635](#).

[21][COM\(2015\)0634](#).

